

DIRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 4, pis 2

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

2 cuartos

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans. (Continuació). Qué som los catalans? Rondallas. La llar, per Antoni Bosch y F.—Rum, Rum, per F.—Un pom de violetas, per Francisco Manel Pau.—Los Capuchins de Arenys de Mar, per Antonet Serra.—Solucions á las xaradas del número passat.—Solució al gero-glífich del número passat.—Xaradas.—Geroglífich.—Anuncis.—FOLLETÍ: Las Joyas de la Roser, per Guadalupe Cortes Wighlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

(Continuació.)

¿QUÉ SOM LOS CATALANS?

Contestada ja dins del límits que 'ns hem proposat la primera de las tres preguntas ab que enca-bessarem eix escrit, pendrem per tema la segona, y ab alguna major extensió y en termes més explícits respondrem á ella.

¿Qué som los catalans? Abrassa tantas cosas eixa pregunta, pot satisferse á ella de tantas maneras, que, á confesar la veritat, casi bèn no sabem per ahont hem de comensar á cumplir nostra promesa. Pera deixarla airosa, s' ha de parlar de nostre caràcter, de nostras costums, de nostres vicis, de nostras virtuts, y encara, en rigor, de tot lo que basti á donar de nosaltres una idea cabal als que no 'n tinguin cap. Mes com no aspirem á ser llegits molt lluny de la nostra pàtria, y 'ns dem per molt satisfets ab los sols lectors d' Espanya; sent com som los catalans coneguts de tots ells, encara que pot ser mal cone-

guts, se 'ns figura que no es necessari fer lo nostre retrato ab tanta minuciositat com fora precis, escri-bint pera qui no 'ns hagués vist, ni sapigués res de nosaltres.

Tenim virtuts, tenim defectes: mes molts vegadas se 'ns han negat las primeras, y se 'ns han engrandit los segons. Del nostre caràcter s' ha dit que som in-tractables y fins áspres; y sense alabansa propia, afirmem que s' han equivocat al donarnos aquestos calificatius.

Som sérios y de pocas rahons, aixó es veritat. Las nostras costums que venen de molt antich y á las que som més fidels de lo que generalment se creu, nostres hàbits de treball, nostre geni calculador y especulador, ens donan eixa gravetat que desconeixen los homes de altre temple, y per aixó es-cusem rahons y evitem circunloquis, que espessant freqüentment menos, sembla que diguin més. Los homes que fan paga de paraulas, de fraseologia, es-tarán mal ab nosaltres; nostra llengua plena de mo-nosíl·labos, y tots ells molt significatius, está ade-cuada perfectament al caràcter nostre. Parlem poch, no 'ns agrada revestir ni endulsar lo que diem, y per regla general, no 'ns ocupem de encubrir una ne-gativa ab paraulas que indirectament la signifcan, sino que la deixem anar rodona y pelada. En cambi fem també un favor gastant molt pocas paraulas, ó cap, y prestem un servey sense feros pregar, sense ponderar lo que 'ns costa, sense donarli cap impor-tancia. Si 's busca la veritat de las cosas que 's vin-gui ab nosaltres; la hipocresia no la entenem, y la usem poch y malament, y may entre nosaltres, porque 'ns coneixem massa pera pretendrer disfras-sarnos la veritat. Quan parlem ab personas de aque-las que 'ns acusan d' esquiús, pot ser redondejem un poch massa la espressió y endulsem la asperesa que hi ha en lo fondo de lo que diem; més si 'ns apuran un xich, sortim ab la veritat neta y amarga,

perque no som nascuts pera fer comedias y ser far-sants. Alló del pa pa, y lo vi vi, creyem que se 'ns pot aplicar perfectament: pero som formals, may faldem á la paraula, y apénas la hem deixada anar, ens contem firme y constantment obligats á cum-plirla.

Diuen alguns que som mesquins y fins afeigexen miserables y avaros. Aquesta acusació es falsa en tot lo significat de la paraula.

Los catalans som económichs per sistema; y eixa economia te per objecte grans y loables fins, molt dignes, per cert, de ser imitats. Volem assegurar la nostra subsistencia y la de la nostra familia en aque-lla época en que l' home, á causa dels seus anys y de las enfermetats, deu créurer que són treball li pro-porcionarà poch ó cap resultat. Volem vetllar pera la educació dels nostres fills, procurant á las noyas una bona col·locació qu' en Catalunya y en tot arreu es més probabla quan las noyas tenen un bon dot, y donar als noys una carrera que 'ls hi procuri inde-pendencia y 'ls posi al abrich d' una desgracia de fortuna, encara que sigui molt bona la que 'l pare pugui deixarli. També en aixó hi entra per molt lo nostre caràcter independent que 'ns porta á no olvi-dar may la idea de bastarnos á nosaltres mateixos, de procurarnos també nosaltres mateixos la subsis-tencia y tot lo precis pera viurer, sense trampas, sense deutes, sense obligacions á las que tenim una aversió irresistible. Tot aixó pesa sobre nosaltres com una carga inmensa, y no carreguem aqueix pes sobre nostras espatllas sino quan no hi ha més que aquest trist recurs ó lo de morir-se de miseria. Vo-lem fer ostentació de la fortuna en ocasions donadas y sabem celebrar ab convits y ab profusions y gran-desas los solemnes dias de la vida doméstica. Acu-diu á un casament, á un bateig, á una festa major de 'ls pobles petits, ahont ab més veritat se conser-van y ahont deuen estudiarse las costums, y veureu

la abundancia, la riquesa, y fins la profusió ab que se festeja als parents, als amichs, als coneguts, y fins als que no ho son. Cert que no trovareu en la taula los macarrons á la napolitana, ni las pollas *truffées*, ni las gelatinas, ni las granadas de mariscos, ni 'ls *ponches* á la romana, ni 'l *Champagne*, que donan aliment al pecat capital de la gola, y son una proba de que 'ls paladars están estragats; més en la abundancia, aquestos convits sobrepujan als més esquisits banquets, y com en las taulas de la Edat Mitja, surten allí moltons rostits, quarts de badella, llebras á dotsenas, aixís com los conills, las perdius y tots los aucells doméstichs, pera la digestió de las quals auxilian al estómach los vins que ja contan cinquanta anys, economisats á propòsit pera derrotxarlos en aquesta festa.

¿Es per ventura possible á tothom mostrarse espléndit en tot temps? ¿Quántas son las fortunas que poden suportarho? Lo catalá es económic, pero es gastador; economisa normalment pera derrotxar quan ve 'l cas, quan hi ha un gran aconxeixement que canonishi eix despilfarro, y aixó sols se pot fer ab la economia de tot l' any.

(Seguirá en lo número de dissapte.)

RONDALLAS.—LA LLAR.

LO PASTORET Y LA NINA Ó LA COBICIA.

RONDALLA.

Si per compraus arrecadas
Haveu de vendreus lo cor,
Bén haja la cirereta
Bén haja la cireró,
Serafi, Pitarra.

I.

Una vegada en un poblet hi havia,
Que aprop d' un riu, juguillós estava,
Una hofaneta que robat tenia
Lo cor d' un pastoret que allí habitava.

Hermosa n' era, y com lo sol rosseta,
Brillant sa cabellera de fils d' or,
Sos llavis eran grana, y sa boqueta
Obrintse ne llansava sols amor.

Joyosa á vora 'l riu un jorn estava
Guaytant de la corrent la bella cinta,
Quan dantne raigs de llum ja espurnejava
L' estel del dematí que 'l mar ne pinta.

Quietut la més sublime allí regnava
Y sola allí, de goig son cor glatia,
Quan sent que ja trinant ne saludava
Alegre 'l rossinyol, al rey del dia.

Buscava á vora 'l riu 'l hermosa nena
D' arenas que ell ne porta los pichs d' or,
Y en tant que d' alegría estava plena
S' hi acosta 'l pastoret que li 'n dú amor.

S' hi atansa plé d' amor llagrimejant
Perque cubreix de pena lo séu cor,
Puig sab que si la nina es son encant
No 'n vol per ço acceptar lo séu amor.

—¿Ne vols ja que la pau del pit me robas
Ser reyna carinyosa de mon cor?
Ja sabs que d' estimarte he dat mil provas:
Donchs donam, t' ho suplico, ton amor.

Ja sé que no 'm vols tu, perque só pobre,
Perque no tinch per tu joyetas d' or;
Mes tu n' ets, nina, d' or, y l' or te sobra
Y jo per tu só, nina, rieh d' amor.—

La nina que sols vol de la grandesa
Portar las ricas galas d' or y grana,
No vol donar son cor al que riquesa
Tenintne sols de cor, vuy l' hi demana.

Y en tant lo pastoret béu amargura
Secada ja la flor de sa esperansa;
L' oratge que n' esbenta sa ventura
Li envia al fons del cor gréu anyoransa.

II.

La nina en tant ne cull del riu perletas,
Perletas y pichs d' or que 'l riu ne dóna
Per ferne d' eixos pichs arrecadetas
Y ser de las ninetas la mes móna.

Tot d' una un cavaller que ja s' hi atansa
Li 'n diu tot desseguit:—digam nineta,
O bé, ángel que 'l cel al mon ne llansa,
¿Perqué en lo riu t' estas aixís soleta?

—D' arenas los pichs d' or, diu ella, aplego
Per ferme, cavaller, una arrecada.

—Jo perlas y pichs d' or á crull t' entrego,
Li 'n diu lo cavaller, si n' est ma aymada.

Ne tinch per tu nineta ricas robas
Que 'n son de filets d' or ab gust teixidas,
Ne tinch jo nina un munt de totas novas
Que ab perlas y diamants ne son guarnidas.

Ne tinch á mes, hermosa, un rich palau
Ab cambras totas d' or y pedreria;
Un bell y gran jardí d' hont si á tu 't plau
Podrás cullir floretas cada dia.

Tindrás qui 't servirá y á totas horas
Afany ne mostrará pera servirte,
Tant sols si tu com jo nina m' adoras.
Y vols avuy, hermosa, méva dirte.

La nina que sols vol de la grandesa
Portar las ricas galas d' or y grana,
N' entrega avuy son cor al que ab riquesa
Cubrint de amor la falta li 'n demana.

Y en tant lo pastoret béu amargura
Secada ja la flor de sa esperansa;
L' oratge que n' esbenta sa ventura
Li envia al fons del cor gréu anyoransa.

III.

La nina que ab riquesas sols somniava
Son somni véu que es ja realitat,
Las robas de llaneta que ans portava
Ja sedas las més ricas s' han tornat,

Las flors que del poblet ans contemplava
Ne son avuy rosers hermells y blanchs.

Y sitis tots cuberts de seda blava

Los que eran en sa casa sensills banchs

Si n' era quan vestits duya de llana

L' encant dels minyonets per sa bellesa,

Portant ara vestits de seda y grana

L' encant ne fa de tota la noblesa.

Las flors que avans del camp ella 'n cullia,

Las cull de son preciós y bell jardí,

Més si ans tant sols rosellas ne tenia

Ne té avuy rieh clavells de hermós carmí.

Criats per son servey te pressurosos

Aquella que en 'l mon era soleta,

Y cotxes de recreo 'ls més luxosos

La que era del poblet pobra hofaneta.

Té en fi la que ab riquesas sols somniava,

Perfums de rosa y or ab que embalsama

Las cambras, la que en somnis sols estava

Avans, en un palau com rica dama.

Y en tan lo pastoret béu amargura

Secada ja la flor de sa esperansa;

L' oratge que esbenta un jorn sa ventura

Deixá á son pobre cor gréu anyoransa.

IV.

Més luego per' son cor fou de martiri
Lo cel que fins allí fou de ventura,
Bén car ne pagá prest lo séu deliri
Que un dia li inspirava sa hermosura.

Com flor que en primavera está ufana
Que 's seca y aniquila al ser istiu.

Un dia 'n fou la nina vanitosa

Y avuy per' sufrir penas tant sols viu.

Com fou en primavera flor cullida

Per' serne d' un senyor la rica toya,

Ne fou d' aquest mateix, quedant marcida

Mirada com trastot aquella joya.

La prenda que á gran préu ne fou pagada

Quan n' era d' or brillant y rica grana,

Ne fou al ser perdut son brill, deixada

Com drap que ja res val y no 's demana.

A un hom' que diu tenia 'l cor de roca
Per or vengué la nina lo séu cor,
Y avuy per sa desdita véu que loca
Al vendre 'l ne comprá martiri y mort.

Poch temps del benestar gosá la nina,
Després de ser per ell tota marcida,
Puig sentne de una flor la sola espina
Clavantseli en son cor perdé la vida.

Lo que ans era caricia 'n fou meyspreu,
Martiri, lo que n' era sa delicia,
Així en aquest mon ja paga Déu
A tot qui deix' al pobre per cobdicia.

Y tant lo pastoret begué amargura
Quan seca fou la flor de sa esperansa,
Que al fi del tot perduda sa ventura
Son cor matá lo plor de la anyoransa.

La mort del pastoret causá la nina
Cavant ab son menyspreu llur sepultura,
Més fou aqueixa mort aguda espina
Que al pit se li clavá y morí ab tortura.

FI DE LO PASTORET Y LA NINA.

ANTONY BOSCH Y F.

RUM, RUM.

L' últim número del *Esquirol* publica una caricatura representant al director del nostre semanari y al de la *Montanya* com se disputan lo *Serrallonga*. Aquesta caricatura va acompanyada d' un sueltó publicat en la quarta página del periódich, que per sí sol bastaria y sobraria pera que nosaltres no tinguésem cap queixa contra la redacció del *Esquirol*. Per eix motiu en primer lloch no hem volgut recórrer als tribunals, y en segon lloch perque com som partidaris de la llibertat d' impremta, no 'ns agrada posar obstacles á ningú. Més lo que si no volem deixar passar per alt, es que un dels redactors demaná lo permís al director de *La Barretina* pera publicar la caricatura, y lo director li digné *categorícament* que no. Més habentli oferit lo redactor del *Esquirol* qu' aixís com á instancias del senyor Balaguer se prescindiria de la cara, si ell volia donar lo permís, també se 'n prescindiria; lo director contestá que ab aquesta condició no tenia inconvenient en firmar lo permís que la lley d' impremta exigeig. Convinguts ja respecte á n' aquest punt, estengué lo permís que poch més ó menos deya aixís: «No tinch inconvenient en que 's publiqui la caricatura del director de *La Barretina*, sempre y quan se prescindeixi de la cara, conforme m' ha ofert un de sos redactors.» Lo redactor quedá satisfet del permís y de las rahons que nostre director li doná. Més lo dissapte passat, sortí la caricatura qu' hem dit, *sense haber prescindit de la cara del director de la Barretina*. No tenim cap classe d' aversió ni ressentiment contra 'ls redactors del *Esquirol* puig que la caricatura en qüestió, es d' aquellas caricaturas qu' encara més abiat honran que no pas altra cosa. Més ells han faltat á la paraula y ho volem fer constar. En aquest punt, ens dispensarán que ho diguém; pero no han estat catalans.

Lo nostre estimadíssim amich D. Estanislao Clariana s' ha separat de la redacció de *El Exámen* per qüestió de principis. Nosaltres que tenim tractat al senyor Clariana, trobem qu' ab aquesta separació no ha fet més que donar una proba més de son caràcter independent y de que sab tenir la dignitat que deu tindre lo periodista, per lo qual lo felicitem cordialment.

F.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIÓ DE BALADAS

ENDRESSADAS A MON BON AMICH EN ARCÍS DOMENECH.

IV.

Sentadeta sola un om,—una nina ne brodava,
Los capdells ne son fets d' or,—las agullas son de plata.

De lluny veu venir corrent,—de lluny veu venir lo patje:
—Doncelleta del meu cor,—¿per quí lo llesol acabas?
—L'acabo per ferli servir—lo primer jorn de casada.—
—¿Doncas ja promés ne tens?—Donsellet no pas encara.
—A la guerra jo me 'n vas,—d' allí, may feré tornada,
Si per mí fas lo llesol,—vindré al cap de nou setmanas.—
—A la guerra anàrien pots—lo llesol pels dos s' acaba—
N' han passats ja molts de jorns;—n' han passat ja nou setmanas;

La nineta a lo llesol—n' ha dat totes las puntadas.
De lluny cavall ve corrent,—del cavall cavaller baixa:
—¡Bonichs son estos brodats!—Cavaller no 'us burlau massa,
Que los que l' han d' estrenar—ja contents ab ell se 'n passen.
—Tú volguesses baratar,—ser d' un compte, en lloch d' un patje,

Pel llesol te 'n dono jo—est anell ple d' esmeraldas.—
La nineta pren l' anell,—lo compte pel bras la agafa.
Escolans del monastir—fan brandarne las campanas.
Cabalcantne blanch cavall—de la guerra torna 'l patje,
Plé de nafres te lo pit,—al costat n' hi porta espasa.
Al serne sota del om—del cavall ja ne devalla,
La nineta no hi es pas,—a festa tocan campanas;
Lo patje ab gran desconhort—vers lo monastir n' avansa,
La nineta del llesol—ab lo compte 's maridava,
Lo patje ne llansa un crit,—campanas de tocar paran.
Lo patje mort n' ha caygut,—del pit cap nafra l' hi raja,
Las campanas altre cop—per l' espay los seus sons llansan
Ab to trist tocan a morts—si á casament ans tocavan.

FRANCISCO MANEL PAU.

LOS CAPUTXINS DE ARENYS DE MAR.

Un dia 'm passejava per un dels carrers de la vila d' Arenys, quan sorprengué ma vista un religiós que portava hábit, y que prohibí d' unas alforjas, anava per las casas implorant la caritat pública. Mogut per la curiositat y venintme de nou aquell trajo que no estava acostumat á véurer en los religiosos de Espanya, me vaig acostar al home de las alforjas y li diguí:

—¿Seriau frare per ventura?
—Só frare, me contestá l' interpel·lat.
—Dispenséume la pregunta, bon germá, li diguí jo, més com no sabia que en Espanya hi hagués frares...

—Donchs V. estava un poch atrassat, me contestá ell, jo al menos li puch respóndrer de que n' hi ha un convent.

—¿Y quin convent es aquest que vos dieu?...

—Lo nostre.

—Me agradaria véurerlo, li vaig contestar jo cada volta més mogut per la curiositat.

—Donchs si vol venir, jo li acompanyaré. Deixim acabar de fer la capta y hi podrém anar.

Lo vaig seguir ab gust—perque la meua curiositat era gran,—y ell després de haver entrat y sortit de un sens fi de casas en que li omplian las alforjas, qui ab pa, qui ab vi, qui ab verdura, qui ab carn, etc., etc., etc., etc., etc., etc., se dirigí cap á un carrer estret, al cap devall del qual se descubria lo convent dels pares caputxins. Lo meu guia m' esplicá pel camí que ell era llech, y que 'ls llechs son los que están més malament del convent. Que entre passar á fer la capta y cuydarse del hort, no s' entenia de feina. Que ab prous treball li quedava temps pera resar. Que los seus germans estaban més bè qu' ell, porque aquells no havian de fer més que resar y estar-se en lo convent. Que en lo convent eran ja una pila (1). Que en menys de dos anys havian ja pres bastant peu. Que lo pare prior havia comensat la obra restauradora ab cinquanta duros justos. Que al principi tenia una capella sumament petita. Que ara ja tenia una iglesia molt grandeta. Que 'ls frares del convent podian dir y deyan misa. Que podian confessar y confessavan. Que las donas del poble 'ls respectavan moltíssim. Que la seva iglesia era pot ser la més concorreguda de la vila. Y que tenian un hort bastant grandet, un pati bastant regular, unas

(1) No 'm recordo del número. Me sembla que 'm va dir qu' eran quinsé.

celdas decentes y higiénicas, y que, ajudant Dèu, abiat tindrian cláustro y més horta, porque lo seu desitj sols era tenir un convent tan gran com lo de avans.

Totas aquestas noticias me posaren al corrent de tot quant jo desitjava saber y 'm feren encara venir més ganas de véurer lo convent, per lo que vaig doblar lo pas per mort de serhi més abiat. Aixís sucsehi.

Lo convent es nou. Las parets de las portas están totes plenas d' inscripcion, unas dedicadas á María, altrás dedicadas al home y recordantli que ha de morir.

La iglesia fou lo que més me va sorprendrer.

Es gran y sas parets sostenen preciosos quadros antichs. Si mal no recordo, hi vaig contar vuit capelles y setse ó vint confessionaris. L' altar major es molt gran.

Quan vaig visitar la iglesia, hi havia duas donas que la estaban arreglant. En un altre departament del mateix temple, hi ha l' altar de la Divina Pastora. Fora de la iglesia s' hi veu 'l pati que me havia dit lo frare llech. Es reduit pero espayós. Al mitj hi ha una especie de pilastra, á sobre de la qual hi descansa un globo terrestre que jau sota una creu, com significant que en totes las parts del mon existeix la institució dels frares caputxins. En una de las caras de la pilastra s' hi llegeig la següent décima que llamá la meua atenció:

Quando la bondad divina
á Cataluña envió
á los padres, se fundó
la religion capuchina.
De obra tan peregrina,
de Monserrate María
es patrona, amparo y guia
y bajo su gran poder,
permanece con placer
y general alegría.

se posá en cuidado porque la grogó invadí las galdas de la Marta y apenas se li trovava 'l pols.

—Aixó es fet, se deya á sí mateix al examinarla, aixó es fet. No coneix remey humá que puga salvarla.

Dos dias mes durá la lluyta.

La ciencia y la natural vitalitat perdian terreno visiblement devant de la mort.

La Marta se 'n anava, se consumia, y cada instant era un pas mes cap al sepulcre.

En Mateu mateix ho coneixia; pero no gosava confesars 'ho.

Es tant trist pronunciar la última paraula per nostres propis llabis! Es tant dur renunciar á tota esperansa quan encara podem sostenirla ab un fil, per mes que sia de tranyina!

—Ja no tinch res mes que ferhi, li digué lo metje, la meua missió está acabada y crech que li será de mes utilitat lo rectó.

—Es dir, qué no hi ha remey?

—No sé trovarli ni penso que un altre lo trovés. Sols per miracle podria sortirne.

—Ay!

Se prengueren totes las precaucions necesarias pera no alarmar á la malalta, y evitar que son estat se agravés ab lo trastorn que habia de produirli la perspectiva de una mort próxima.

A las primeras paraulas indirectas que li dirigí Bernat (puig en Mateu no tingué prou cor pera ferho) compregué aquella santa dona sa situació.

—Conech que 'm moro, digué ab tota tranquil·tat, conech que no está lluny la hora en que me despediré pera sempre de tot lo material y volará lliure la meua ánima per los espays de la benaventuransa.

Los circunstants ploravan.

—Per qué ploreu? Es camí que tots havem de fer un dia ó altre. Direu que encara so jove... ¿qui ha senyalat edat pera morir? Posada al mon per voluntat del que tot ho pot, ma vida no era meua, era un depósit que se 'm havia confiat... Avuy me exigeix que 'l torni lo mateix que me 'l doná. ¿Per qué resistir-se? ¿Per qué considerar un mal, lo que no es altre cosa que lo cumpliment de las lleys de la naturalesa?

—¿Qué dius? preguntá Bernat.

—¡Oh! no hi ha cuidado. Un xich de mal de cap. Com aquets tabalots han alborotat tant aqueix matí, jo ja ho veig... Pero no serà res si á Deu plau.

—Las recaigudas de sobre part sempre me han fet por. La Quica del Ros va morir de aixó, y te recordarás que á ta tia li va anar molt prim. Jo, en ten lloch, enviaria á buscar lo metje.

—No vos amohineu, que no hi ha por de res.

Mes en Mateu que no participava de la tranquil·tat que volia infundir als altres, aná á trovar al doctor y resolgueren que per no alarmar á la partera, se presentaria en la casa valentse del titol de conegut y no del de facultatiu.

Aixís se feu, prenent per pretexte lo anar á felicitarla per lo bateig.

Al sortir de la alcova tots lo rodejaren preguntantli lo seu parer.

—Está bastant carregada, contestá, molt encesa y té la boca seca; pero no hi veig perill. Poseula á dieta, res de menjar y dauli beurer sempre que 'n demani.

—¿Aigua del temps?

—No, tebiona ab-bolado... y que procure suar.

—¿Qué no recepta?

—Per ara no es necessari. Demá tornaré á primera hora.

En Mateu quedá preocupat.

Lo estat de sa dona lo alarmá, per lo molt amor que li tenia; mes no porque arrivés á confesarse que estava mala.

Lo cridar al metje fou, com qui diu pera tranquil·tat de conciencia, tenint una íntima confiansa de que aquet al veurer la partera se burlaria de sos temors y asseguraria que estava bona.

Pero en lloch de aixó, lo metje havia ordenat dieta y promés que tornaria lo endemá.

Luego lo mal era una veritat; sense perill per lo moment; pero subjecte á una agravassió y á una desgracia.

En Mateu no dormí en tota la nit, puig los cuidados son magnífics y eficassos medis de desvetllar.

Se llevá avans que 'l sol y corregué á veurer la malalta.

Sa sola vista, apes de sa complerta ignorancia en lo art de curar, li inspirá las mes profundas inquietuts, que desgraciadament foren confirmadas per lo doctor.

Tot voltant del pati hi ha un hort en lo qual hi creix tota classe de verdura.

En l'hort hi ha un gran safreig ple d'aigua y adornat ab una cascada en que s'hi veuen cosetas ingenyosas.

Avans d'entrar en lo departament de las celdas se passa per un pati.

Las celdas son espayosas y en ellas s'hi pot viurer bè. Son ben ventiladas. Tant aquestas com la posició topogràfica del convent son higiènicas.

A més de lo que hi dit, també tenen més terra al voltant del convent. Si tot aixó ho han fet en dos anys, han fet molt. Sols una constancia inquebrantable pot produir tals resultats.

Los pares caputxins portan hàbit de color de xocolata, ab caputxa. En la cintura, una corretja 'ls ajusta l'hàbit. En los peus portan sandalias ó espadnyas. Van afeitats del cap y en tot lo voltant tenen crescut lo cabell, en forma de corona. Usan bigoti y barba. Aquesta no massa crescuda.

Vaig preguntar si tenian novicis, y 'm costestaren que sí, pero que no 'n tenian gaires, y que no feya molts dias que 'ls ne havia fugit un, fill de Breda.

Preguntant jo á qué se podia atribuir aixó, me contestaren que tal volta era fill de las molts privacions y penalitats que 'ls imposavan á fi de probar sa vocació,

Las privacions, me va dir un per que consistian en fèrlosli passar més horas del regular sense menjar, en ferlos vetllar, etc., etc., etc., etc., etc., etc.

Després de haver vist lo que 'ls he contat, vaig agafar lo tren y me 'n vinguí depressa á Barcelona. Un altre dia, —si Deu ho vol,—sabrán lo que jo opino respecte als frares.

ANTONET SERRA.

Solució á las xaradas del número passat.

Si arriba á tenir *pe-re-sa*
Don Francisco de *Que-ve-do*,
li juro, Serra, que Espanya
tindria un poeta méns.

Solució al geroglífich del número passat.

Encara que 'n Serrallonga
no havia sigut gens bo,
quan lo pobre estigué pres,
lo poble sempre piados,—
piados ab la desgracia,—
li cantá aquesta cansó:
Las ninetas ploren
ploren de tristor,
perque en Serrallonga
es á la presó.

Enviadas pel correu.

XARADAS.

¡Dèn me 'n guart d'un *hu* de cólera!
Envejo molt la *segona*
Perque d'estar bo es senyal,
Y estar bo es molt bona cosa.
Cassador que apunti be,
Dé *prima* y *dos* ne fa fo *rsa*.
La *tercera* no fa res,
Tant sols per fe 'l *tot* es bona.

MARIANO BURGUES.—SABADELL.

Proposició ma *prima*,
Paraula es solsament,
Mes de *primera* ab *duas*
Alguns jorns ne veyem.
La *segona* y *tercera*
Juntas venen á ser
Lo q' un fa quan te goig
O quan tristesa te.

Y la *prima*, y *segona*,
Y *tersa*,—totas tres,—
Es lo que 'ns fá á nosaltres
Quan bellesas mirem.
Mes ma *quarta* y ma *quinta*
Que son independents,
Ho sol fer lo que daura,
Qui pinta... y molts pochs mes.
Totas mas lletres juntas
Fan absolutament,
Calificatiu que 's dona
A tot lo que admirem.

P. R. S.—REUS.

GEROGLÍFICH.

Quim Hr. a $\frac{1}{2}$ a 37 anys Noy VI.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

ANUNCIS.

LA MAGNIFICA BALADA DE CATALUNYA

DEVUDA Á LA PLOMA DEL REPUTAT POETA

RUIZ AGUILERA,

AIXIS COM LA COLECCIÓ DE POESIAS QUE BAIX LO TITOL DE

RAMELLETS

se publican en aqueixa ciutat; se venen en la nostra administració, Llibreria de Don Eudalt Puig, Plassa Nova, núm. 5.

Los pedidas al per major poden dirigirse tambe á la mateixa administració.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jeps, carrer de Petritxol, 14 — 1868.

— 98 —

—Lo mal está de puja, digué aquet, y pot 'posarnos en un conflicte.

—Qué es lo que té? pregunta 'l marit alentant apenas.

—Té una inflamació que se desarrolla ab una forsa y rapidesa extraordinarias. Si 's tractés de un altre individu fora cosa molt sensilla. Combatiriam lo mal ab una sangría mes ó menos abundant segons la necesitat y fariam declarar-se la crisis; mes ara...

—Ara?...

—Ella está partera ¿quí s'atreveix á tréuerli sanch?

Lo metje quedá pensatiu, mossegant lo punyo de la mengala, mentres los interesats se 'l miraban anguniosos, esperant de sos llabis una sentència.

—No m'hi atreveixo, digué per fi, usarem medis menos heróichs. Daume paper.

Receptá y prometé tornar á la tarde.

Fou acompanyat fins á la porta, per la familia, ab aquella veneració casi supersticiosa ab que es mirat lo metje en las casas en que hi ha un malalt.

La naturalesa que guarda molts secrets impenetrables fins per los que ab cor y fe la estudian, es una cosa desconeguda absolutament per los illechs que no han volgut ó pogut desentranyar sos misteris.

Lo desconegut es sempre aterrador.

Y per aixó, quan los fenómenos de la naturalesa se realisan de una manera fora de lo ordinari en una persona estimada, constintuïta en estat de enfermetat, los allegats del malalt perdan la xabeta, tenen lo cor prim, y los afectes y angunias que 'ls agitan dominan per complert aquell raitj de intel·ligencia que podria darlos sang freda pera mirar desapasionadament la situació.

Entre ells, lo facultatiu que 'ls porta la ventatxa de menos interès, y mes sabiduria, es mirat com lo únich remey de un cas desesperat.

Hi ha una vida en perill ¿quí pot apartarlo?

Lo metje.

Aquet es pues la persona mes important, que ha de ser cegament creguda y sobre tots respectada.

Ell té en sa ma, ó al menos ho sembla, la vida y la mort. Apar un

— 99 —

Dèu, y Dèu lo anomenan, traduhint abreviadament la idea de que de Dèu es de qui lo be se espera y que ell será, en cas de surtir triunfant de la enfermetat, lo instrument de que se haurá valgut la Providencia pera dispensar sos favors.

Los de la casa anavan tots alborotats, porque 'ls cullia de sorpresa la agravació del mal de la Marta.

En Pau era lo únich, que no comprenia porque tot alló havia de parar en una desgracia. No obstant, després de una llarga conversa que tingué ab en Bernat, que per aquesta sola vegada se olvidá de son esperit mofeta y parlá en sério, vingué á traslluir que lo carro anava per 'l pedregal y que no hi hauria motiu de admirarse si després del bateig ocorregués anar á un enterro.

Y com apesar de tot, no deixava de haverhi sensibilitat baix aquella crosta ruda, y veyá que tothom estava apesadumbrat, ell també se capicá y comensá á pensar que en aquet mon no tot son ratos bons.

La inflamació avansava com un cavall á la posta.

En una altra visita, lo metje veyent que no hi havia medi de dominarla se decidí per la sangría. Hauria volgut tenir una consulta avans de determinarse; pero lo apurat de la situació no daba espera.

—Es precis jugar lo tot per lo tot, digué á Mateu, y deixarho á la ma de Dèu.

—Fasses la seva santa voluntad, murmurá lo marit ab veu ofegada.

Després de aquesta expresió de resignació, se arrencá 'ls cabells, se doná cops de cap en las parets y fins hauria blasfemat si n'hagués sabut.

Lo primer cop no l'evita la ánima mes ben trempada.

Los dos noys anavan de aquí per allá veyent visions. La idea de la mort no estava ben definida en sas joves imaginacions; pero presentian que amenasava una gran desgracia y se trovavan en aquell estat de assorament que agita als aucellets quan la atmósfera carregada de electrisitat apar tranquila y prepara al mateix temps una tempestad horrorosa.

La sangría posá á la malalta en un estat de debilitat alarmanant.

Avans senyalaba lo metje, com sintoma dolent, que tingués la cara molt encesa, los ulls enfondits y la respiració fatigosa. Després